

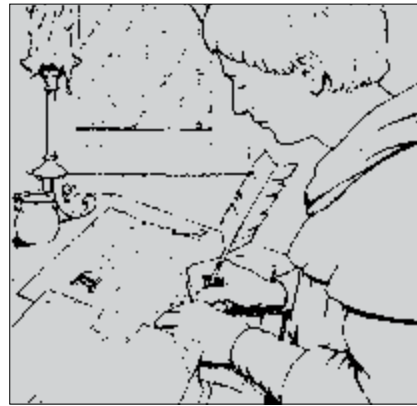
TUD *Schrift*

97

AUGUSTUS 2005

Historische Vereniging Vlaardingen

Stout Grafische Dienstverlening

A. Hoogvlietstraat 6
3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603
fax 010-4344878
email: info@stout.nu
www.stout.nu

**Voor het repareren van boeken
en het inbinden van
tijdschriften**

Marieke Velthuisen
Dalkruid 47
3137 WK Vlaardingen
Tel: 010 - 4746167
E-mail: g.velthuisen@hccnet.nl

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:
- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 16,50 per jaar, te voldoen per accept-girokaart. Het bankrekeningnummer van de vereniging is 39.56.57.016, het postgironummer is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:
W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
E.A. Lohmann
A. Ouwendijk
E. van Rongen

Adres secretariaat/ledenadministratie:
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7063

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Adres losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Redactie Tijd-Schrift:
E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
C.M. van den Boogert
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette of per e-mail: info@histervlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992
© Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.histervlaardingen.nl
E-mail: info@histervlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

MARAGCO B.V.

Western
aircharters holland b.v.

BRITISH AIRWAYS
WORLD CARGO

PERISHABLES CALL CENTRE
BENELUX

Maragco B.V. Rotterdam - Airport
Postbus 39 - P.O. Box 39
3130 AA Vlaardingen
Tel : (010) 437 16 38
Fax: (010) 462 60 51

**Voor kopieën
(ook in KLEUR)**

moet je maandag t/m vrijdag
naast van 09.15 - 17.30 uur
de molen zijn!

DRUKKERIJ/COPYSHOP
A. OUWENDIJK
naast de molen
Kortedijk 16a-b
3134 HB Vlaardingen

Vlascom CV

Vlaardingse Assurantie Combinatie cv

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:
Schadeverzekeringen
Watersportverzekeringen
Levensverzekeringen, Pensioenen
Financiële planning
Schadebegeleiding
Financiering, scheepshypotheke
Vermogensbeheer

Omslagfoto:
Rechts de zijgevel van Afrol 32
langs de steeg.
Op de achtergrond het koor van
de St. Joannes de Dooperkerk.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Redactioneel	3
Open Munumentendag in Vlaardingen	4
Een tijdsbeeld van een gezin in de jaren 1900-1920	
<i>Bas van Heere</i>	6
Ledenactiviteiten	24

LIEVREDOOR
Antiquariaat en boekhandel

In- en verkoop
van oude, curieuze,
verzamelwaardige
en antiquarische
boeken

Hoogstraat 53 - 3131 BL Vlaardingen
Telefoon (010) 434 71 52
E-mail: lievreedor@freeler.nl

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
van 12.00 tot 17.00 uur

ECHTE VLAARDINGERS
KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman
stofferij

Kuiperstraat 39b
3131 CH Vlaardingen
Tel/fax: 010-4351073

EEN UITERST BETROUWBAAR EN
VAKKUNDIG ADRES

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL
ZONWERING - LAMINAAT

**HISTORISCH
GEZIEN**

4 ETAGES
MÉT LIFT

- WONEN
- SLAPEN
- KINDER
- MEUBELEN
- ACCESSOIRES
- MODE
- KADO'S

het waagat

Markt 57
Vlaardingen
010 - 434 38 44

woon-ideeënwarenhuis Waai even binnen...

De Witte
GARANTJEMAKELAARS

Korte Hoogstraat 4a
3131 BK Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

NVM

BLOEMDECOR

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken
- Verhuur van groendecoratie,
- o.a. palmen, ficussen, etc.

Bloemsierkunst Jac. Verkuil
Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen

Tel: 010 - 434 37 04
Fax: 010 - 434 36 98

JAC. VERKUIL

Graven

De Historische Vereniging ontleent haar bestaansrecht aan het verleden. En hoe verder weg dat verleden is, hoe dieper er gegraven moet worden om het naar boven te halen. Sommige leden graven in hun herinnering om zaken uit hun jeugd op papier te zetten en brengen daarmee een voor velen nog herkenbaar verleden naar voren – altijd een dankbaar onderwerp om over te publiceren, zeker als er ook nog eens leuke foto's uit die tijd bij staan. Anderen graven dubbeldiep: zoals Bas van Heere, die herinneringen van zijn moeder opgeschreven heeft. Een terugblik op een vaak moeilijk bestaan, maar toch ook veel mooie herinneringen. Vooral de nauwe familiebanden zijn opvallend, dat is tegenwoordig toch vaak wel anders. Of dat altijd een verbetering is...? Ook deze uitgebreide bijdrage aan Tijd-Schrift – bijna het gehele nummer is ermee gevuld – zal bij velen herinneringen oproepen aan de 'goeie oude tijd'. Niet in het minst ook weer door veel originele foto's uit het familiebezit van de auteur.

Verder gravend in het verleden komen we in periodes die niet meer uit directe herinneringen kunnen worden beschreven. Dan moeten we onze toevlucht nemen tot gearchiveerde bronnen. Het Stadsarchief herbergt een rijke verzameling materiaal, waarin nog talloze verhalen verborgen zijn. Professionele, maar zeker ook amateur-geschiedkundigen, kunnen daar naar hartelust spitten. En Tijd-Schrift biedt graag de gelegenheid om de resultaten van die noeste arbeid aan een groot lezerspubliek bekend te maken.

Een derde vorm van graven naar het verleden is echt graven. De spa in de grond steken en blootleggen wat soms eeuwenlang verborgen was. Dat is niet zozeer het werk van geschiedkundigen als wel van archeologen. En in die wereld staat Vlaardingen ook hoog aangeschreven. De bodem in en rond de stad blijkt een rijke bron van (pre)historisch materiaal. Momenteel vind in de Vergulde Hand een uiterst belangrijk opgravingsproject plaats, waar al veel verrassende zaken zijn gevonden. Restanten van prehistorische boerderijen met vrijwel intacte boomstamvloertjes, restanten van graanopslagplaatsen, een boomstamkano, een siersteen uit een Romeinse ring en er zal nog wel meer naar boven komen. Onze Vlaardingse stadsarcheoloog heeft het er druk mee, zo druk dat er geen tijd was om een bijdrage te leveren in het kader van Open Monumentendag – het zij hem vergeven.

U bent het de afgelopen jaren van ons gewend: het derde Tijd-Schrift van het jaar is gewijd aan het onderwerp van OMD. Nou, dit jaar dus niet. U moet het doen met alleen het programma. Maar laat die spaarzame informatie u er niet van weerhouden om toch de activiteiten te bezoeken: diverse kerken staan die zaterdag open om de bezoeker te ontvangen. Nu eens niet voor een dienst, maar om het gebouw te bewonderen. Daarbij kunt u hier en daar ook nog genieten van prachtig orgelspel. En er is nog veel meer te doen op die 10^e september. Een mooie gelegenheid om zelf eens in het verleden te graven.

Eric van Rongen
eindredacteur

**DIJKSHOORN
EUROMOVERS**
AL MEER DAN
50 JAAR
VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: + 31 (0)10-2480522

Open Monumentendag in Vlaardingen

Op zaterdag 10 september zullen in Vlaardingen tussen 12 en 17 uur een aantal activiteiten georganiseerd worden rondom het thema 'Religie'.

Allereerst is natuurlijk de Grote Kerk op de Markt te bezoeken. Hier (of in elk geval vlak in de buurt) was het dat Willibrordus rond het jaar 695 een kerkje – gesticht door priester Heribald – wijdt tot een zogenoemde 'Hollandse moederkerk'. Na de Open Monumentendag verschijnt (na enige jaren van voorbereiding) het grote standaardwerk 'De Grote Kerk te Vlaardingen – Geschiedenis van een monument' (intekenen is al mogelijk).

Behalve dat er een aantal exposities in de kerk bezocht kunnen worden, is ook de toren onder begeleiding te beklimmen.

In de Oostwijk zijn de vooroorlogse kerken aan de Schiedamseweg, de Emmastraat en de Hoflaan geopend, waar het een en ander over de geschiedenis van de kerken wordt tentoongesteld. Naast enige andere activiteiten worden er ook een aantal orgelconcerten gehouden.

Aan het begin van de Hoogstraat is het portaal van de oude Cuijperstoren (met fraaie wandschilderingen) opengesteld en in het Vlaardings-/visserijmuseum (deze dag gratis geopend) wordt een film vertoond over de afbraak van de daarbij behorende R.K.-kerk aan de Hoogstraat en wordt een aantal objecten uit deze kerk tentoongesteld.

De kerk en de boerderijen zijn verdwenen, de toren maakt gelukkig nog steeds deel uit van de Vlaardingse skyline. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

In Vlaardinger-Ambacht worden rondleidingen gehouden over de fraaie oude Begraafplaats aan het Emous, waar bovendien de Kapel te bezichtigen is. In het nabijgelegen Stadsarchief zullen een aantal archiefstukken over het thema (en over het 100-jarig bestaan van het oude Raadhuis van Ambacht zelf) tentoongesteld worden, en iets verder in het Streekmuseum van Jan Anderson (van 14 – 16 uur) zullen vooral de volkskundige kanten van het thema aan bod komen (zie hieronder).

Naast het thema 'Religie' zal deze dag ook de molen Aeolus ('god van de wind', dus toch wel toepasselijk) na een grootscheepse restauratie weer (feestelijk) voor het publiek geopend worden.

Streekmuseum tijdens Open Monumentendag

Het kerkelijk leven in Vlaardingen gaat op de schop: wijken worden samengevoegd, kerkgebouwen worden afgebroken en niet alleen in het protestantse deel van onze stad: ook de katholieke gemeenschap heeft al een aantal van haar kerkgebouwen moeten verliezen.

Het Streekmuseum organiseert daarom een grote expositie (t/m november) onder de titel: 'De Kerk in het Midden'. Er zullen foto's en prenten worden getoond van de gebouwen, de voorgangers en de colleges van Collectanten en Ouderlingen. Verder collectezakken, bussen, spaarbusjes, gedenkorden en -tegels, penningen, bijbels met de naam van het kerkgebouw, liturgieën - kortom: alles wat met de kerk van Vlaardingen te maken heeft.

Daarnaast zal ook het religieuze leven thuis geëxposeerd worden, zoals zondagschoolboekjes en -plaatjes, wandteksten, foto's, schilderijen, prenten en ansichtkaarten van kerken en evangelisatiegebouwen.

Het Streekmuseum van Jan Anderson aan de Kethelweg 50 is op zaterdag (en ook elke 1^e zondag van de maand) geopend van 14.00 - 16.00 uur. Op Open Monumentendag wordt bovendien de film gedraaid over de bouw en opening van de Bethelkerk in 1940/1941.

Schaf tijdig uw wenskaarten aan!

Uit de HVV fotocollectie zijn een aantal foto's uit de zestiger jaren geselecteerd. De foto's zijn ingekleurd en geven een sfeervol winterbeeld uit die periode. Zoals de Markt met stadhuis, de Smallehavenstraat, de Vlaardingsevaart met schaatsenrijders en nog een aantal leuke afbeeldingen.

Er zijn drie sets à 4 kaarten samengesteld met de opdruk: Prettige Feestdagen / Gezegende Feestdagen / en kaarten zonder opdruk. Leuk om uw familie en vrienden een kaart van Vlaardingen te sturen.

De prijs is 1 euro per set van 4 kaarten. Verkrijgbaar bij Copyshop onder de Molen aan de Kortedijk en bij het verkoopadres losse uitgaven van de HVV.

Een tijdsbeeld van een gezin in de jaren 1900-1920

Bas van Heere

*De mensen van voorbij
zij blijven bij ons leven
De mensen van voorbij
zij zijn met ons verweven
in liefde, in verhalen
die wij zo graag herhalen.*

Inleiding

Mijn moeder, Cornelia Wilhelmina van Dorp, is geboren in Vlaardingen op 22 april 1896 en overleden op 26 december 1982. Zij heeft mij de laatste jaren van haar leven veel over vroeger verteld. Ik maakte daar aantekeningen van en nu wil ik proberen daar een overzichtelijk verhaal van te schrijven, alsof zij het zelf vertelt.

Dat verhaal begint in 1900, toen ze dus 4 jaar was en eindigt op haar trouwdag, op 3 september 1919. Opmerkelijk vond ik dat ondanks de armoede en de ellende, zij toch enthousiast kon vertellen over die tijd. Ook bijzonder waren de ingewikkelde familieverbanden, waarbij men elkaar hielp en steunde.

Cornelia Wilhelmina van Dorp (1896-1982), met naast haar, haar man Kornelis van Heere (1895-1962), waarmee zij op 3 september 1919 trouwde en vóór haar, haar dochter Gerrie van Heere (1923-2001). Geheel links haar moeder Agatha van Dorp-van der Velden (1871-1952). In Vlaardingse klederdracht de moeder van Agatha, Adriana Maria Oostvoorn (1838-1926), die in 1866 trouwde met Kornelis van der Velden. Rechts Cornelia's broer en zus Willem Kornelis van Dorp (1906-1981) en Adriana Maria van Dorp (1904-1929). (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

TBC-patiënten in 1905 voor de westzijde van het Hofsingelziekenhuis. Uiterst links zit mijn vader, Willem Cornelis van Dorp. De derde van rechts is Dina Schepen. In de deuropening staat de heer Zwaans van de Hollandia Melkfabriek. Geheel links staat zuster Ritsema en rechts, tegen de muur, zuster Anna.*

Mijn vader

Mijn vader, Willem Cornelis van Dorp, werd geboren in 1869. Hij was bootsman geworden op 'de grote vaart'. Het was een boom van een kerel, blote borst, maar had van jongs af aan een schorre stem en hoestte veel. Kort na zijn trouwen in 1894 werd hij havenarbeider en openbaarde zich tuberculose. Mijn ouders zijn in Rotterdam gaan wonen om te proberen daar een viswinkel te beginnen. Toen dat misliep zijn ze weer naar Vlaardingen teruggekomen en werd hij opgenomen in het ziekenhuis aan de Hofsingel. Hij is op 37-jarige leeftijd en na 12 jaar huwelijk gestorven in het huis Gedempte Biersloot 35. De laatste weken voor zijn overlijden had men stro op de straat gelegd, omdat de paard-en-wagens zoveel lawaai maakten op de keien.

Mijn moeder

Mijn moeder, Agatha van der Velden, werd geboren in 1871. Zij was een dochter van Adriana Maria Oostvoorn, die in de loop van dit verhaal nog vaak genoemd zal worden. Zij trouwde zoals gezegd in 1894 met mijn vader en in 1896 werd ik, als eerste kind geboren. Mijn ouders woonden toen in een bovenhuis op de Hoogstraat in Vlaardingen.

¹ Heel graag gedaan, Bas. Vooral toen bleek dat alle Van der Velden's en Van Dorpen in dit stuk genoemd, familie van mij waren. Bijvoorbeeld de timmerman Johannes van der Velden en de schoolmeester Jacob van der Velden waren broers van mijn grootmoeder van vaders kant! De familie (van) Oostvoorn is door huwelijk zelfs al sedert 1738 familie van mij!

Er zullen ongetwijfeld onjuistheden in het verhaal staan, omdat ik het zo'n 25 jaar na de mondelinge overlevering heb opgeschreven. Voor op- en aanmerkingen houd ik mij aanbevolen.

Tenslotte wil ik Matthijs Struijs bedanken¹ voor het persklaar maken van dit artikel en voor de hulp bij het uitzoeken van de foto 's.

Bas van Heere.

*Het noordelijke deel van de Hoogstraat. Links de Afrol. Ik ben geboren in het bovenhuis van het 4e pand van links, waarin later hoefdsmid De Willigen zijn smederij had.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)*

Op 30 september 1897 verhuisden we naar Rotterdam, Steven Hoogendijkstraat 46 in Feijenoord. Toen vader niet meer kon werken, probeerde moeder daar een viswinkel op te zetten, maar helaas: tegenslag op tegenslag. Drie kinderen overleden voordat ze twee jaar oud waren en nog twee kinderen werden in Rotterdam geboren.

Moeder probeerde met een zieke man en drie kinderen te overleven. We woonden in Rotterdam daarna respectievelijk aan de Nassaukade West no. 85, Kruiskade 202/4, Bajonetstraat 48 en tenslotte Aelbrechtskade 229, in een kelderwoning.

Op de Kruiskade woonden we bij Goos Brons, een achterneef van mij. Op de Aelbrechtskade aten 's nachts de ratten de vis op die moeder de avond ervoor had schoongemaakt. Zelf zat ik inmiddels op de kleuterschool in Delfshaven en leerde daar onder andere de het volgende versje:

*Ik zou eens met mijn kleine zusje, al om een boodschap gaan,
Toen ergens in een drukke straat, we een aardig meisje zagen staan.
Dat meisje zong zo lief en schoon een vrolijk aardig lied,
Maar wat zij eig'lijk zong, ja dat verstond ik niet.
Zij zong: Hij die loekikerc kan, sjoemelen de roedeldidelda
Ha ha ha roedeldidelda, ha ha ha roedeldidelda
Sjoemelade roedeldoedelda, ha ha ha.*

Op 21 december 1904 keerde we terug naar Vlaardingen, waar heel de familie woonde, onder andere mijn twee opa's en oma, die de nood wat zouden kunnen verlichten. We kwamen toen te wonen aan de Gedempte Biersloot 35, op de hoek van de 4e Bierslootsteeg. In 1906 verhuisden wij naar de 2e Hoogsteeg en tenslotte kwamen wij op 5 juli 1907 te wonen aan de Afrol, op nummer 32. Maar dat is een apart verhaal.

De huizen Afrol 30 en 32

De vroegere Muziekschool op de Markt, op de hoek van de Kerksteeg, maakt deel uit van een groot Herenhuis. Daar woonde Jansje Kalisvaart, een ver familielid van de Oostvoorn's.

*Het R.K. Tehuis voor Ouden van Dagen, het Sint Laurentiusgesticht, ook wel Liefdesgesticht genaamd, aan de Gedempte Biersloot, werd in 1894 in gebruik genomen. Het gebouw werd bekostigd met gelden die de parochianen bijeenbrachten ter gelegenheid van het 50-jarig priesterjubileum van pastoor W. A. Boerkamp. In 1939 werden ter plaatse een kruidenierswinkel en woningen gebouwd. In de winkel is nu fotograaf André van Duffelen gevestigd. De kleine huisjes achter het hoekpand bestaan nog steeds.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)*

Zij was rijk en ongehuwd. Behalve haar woonhuis bezat zij ook nog een pand op de hoek van de Bredesteeg en de Markt, waar in 1938 de kruidenierswinkel van Wapenaar werd gebouwd en waarin later een dierenwinkel- en nog later de praktijk van een fysiotherapeut werd gevestigd. In het voorhuis van het oude pand woonde Mietje Rijken, getrouwd met Jan van Stijn. In het achterhuis aan de Zomerstraat woonde Mietjes moeder. Jansje Kalisvaart bezat ook nog de huisjes Afrol 30 en 32. Bij haar dood erfde mijn grootmoeder het huis Afrol 30, terwijl Afrol 32 werd geërfd door haar zuster, Klaasje Oostvoorn. Opoe en opa, Adriana Maria oftewel Aremiet, en haar man Kornelis van der Velden gingen meteen op de Afrol No. 30 wonen en haar zuster Klaasje vond het goed dat mijn moeder Agatha van der Velden op nummer 32 ging wonen. De huur van die woning was f 1,50 per week en die huur werd betaald door de diaconie van de Ned. Hervormde Kerk. Maar nog belangrijker was dat moeder toen uit werken kon gaan, omdat opoe en opa, die dus ernaast woonden, op de kinderen konden passen. Die kinderen waren dan ikzelf, Cornelia Wilhelmina van Dorp, geboren Vlaardingen 1896; Kornelis Willem, geboren Rotterdam 1897; Adriana Maria, geboren Rotterdam 1904 en tenslotte Willem Kornelis, geboren Vlaardingen 5 december 1906, drie maanden na het overlijden van zijn vader.

De woning Afrol 30 was het beste huis, met een mooie met ornamenten versierde deur, en achter die deur kwam je in een lange gang. In Afrol 32 was geen gang, maar achter de deur stond je in een portaal met daarachter de gootsteen, waarvan het afvoerwater door een pijpje in de muur direct naar buiten in de goot van de steeg liep. Het was namelijk een hoekhuis, dus wel met een lange koude muur. De enige kachel stond in de voorkamer en de afvoer daarvan liep met een lange pijp door de achterkamer heen en dan door de vliering naar buiten.

Afrol en omgeving

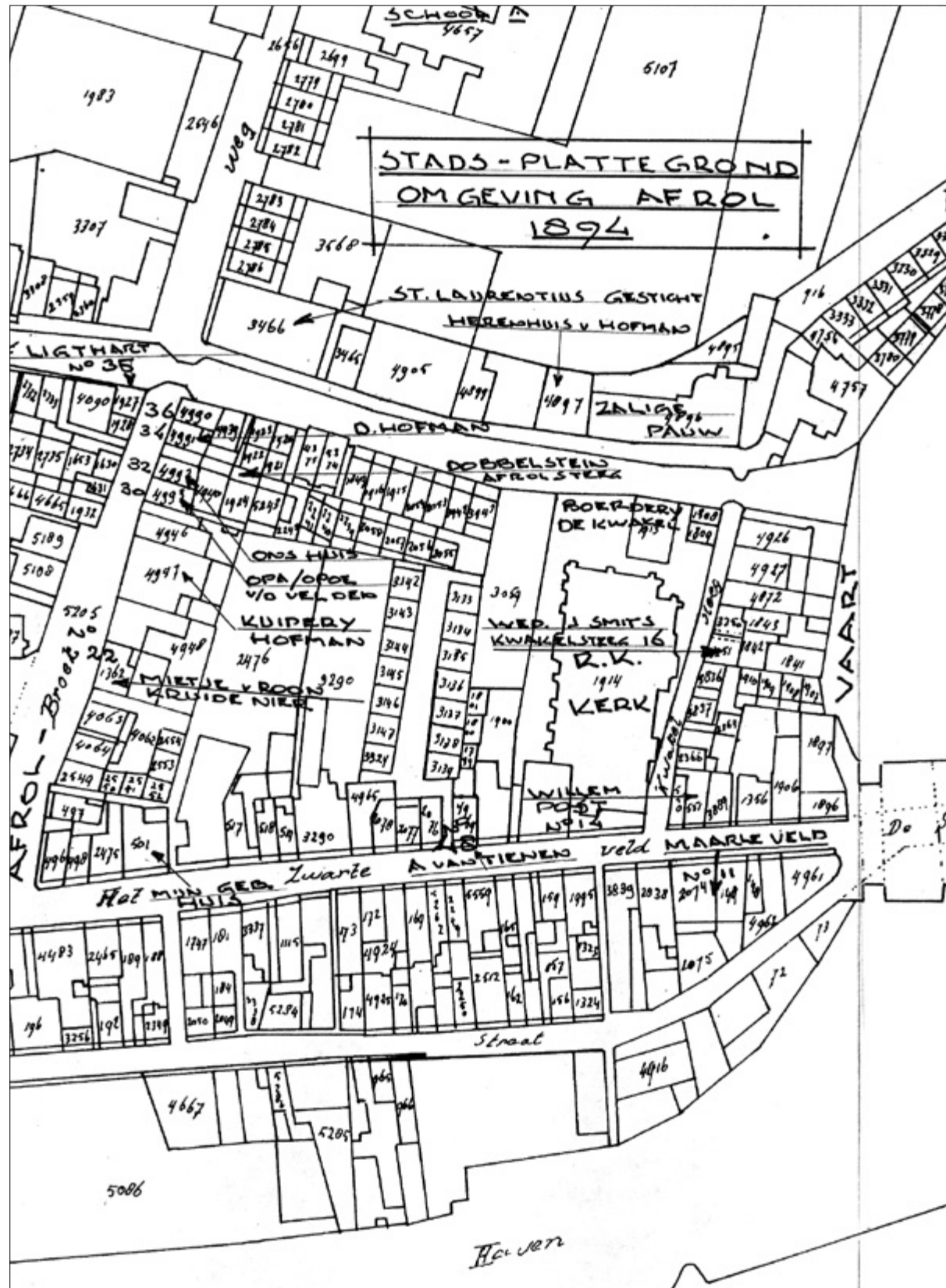
Van mijn achtste tot mijn drieëntwintigste jaar heb ik aan de Afrol gewoond, gespeeld en boodschappen gedaan. Dat was dus van 1904 tot 1919. Wat ik mij van die tijd herinner heb ik nu hier opgeschreven. Zie ook de plattegrond van dat stadsdeel, waarbij ik de volgende verklaringen geef:

1. Ik speelde vaak op de Biersloot, voor het 'Liefdesgesticht'. Daar was wat meer ruimte om mijn diabolo de lucht in te gooien en dan natuurlijk op te vangen. Ik was daar goed in. Ik gooide tot de hoogte van het beeld in een nis van de muur op de 3e verdieping.

2. In de Kwakelsteeg had vrouwtje Smit een kruidenierswinkeltje. Als je hoofdpijn had, mocht je daar gratis aan een flesje ruiken en de hoofdpijn was over. 'Vliegende Geest' stond er op het flesje.

3. Er was veel straathandel. Een man riep aldoor: "Levende gemets. 1 cent een schep". Dat waren levende garnalen die je zelf moest pellen. 1 cent een kopje vol,

Pagina 10:
Plattegrond van de
omgeving van de
Afrol in 1894, met
ingetekende details.

maar je hield weinig over. Een andere man riep: "Alles kost een dubbeltje, pot of pan of schutteltje" daarna sloeg hij hard op een koekenpan. Ook kwam er af en toe een straatzanger langs. Hij zong een lied en daarna kon je voor 1 cent het liedje kopen. Eén zo'n liedje herinner ik me nog, omdat het zo droevig was:

*'t Is vier uur, en nog niet thuis
Daar buiten loeit de storm.
Geheel alleen zit ik hier in huis,
Al met dat kleine worm.
Lieve God, spaar mijn Hendrik, amen,
Wij zijn twee gelukkige mensen.
Kom hier, lief kind, vouw je handen te samen,
En laat ons het beste wensen.*

Op de hoek van de
Kwakelsteeg was
het winkeltje van de
weduwe Naastepad
en ernaast de
kruidenierswinkel van
Willem Post.
(Foto: Stadsarchief
Vlaardingen)

*Daar staat Hendrik, sterk en stoer.
Zijn schip doorklieft de zee.
Met rappe hand, hanteert hij 't roer, En stuurt naar woelige zee.
Opnieuw breekt een golf weer tegen het schip.
Een hevig gekraak doet zich horen.
Een stoot, en het vaartuig dat zit op een klip.
Hendrik ziet, hij is verloren.*

4. Op de hoek van de Kwakelsteeg en de Hoogstraat had je het winkeltje van de weduwe Naastepad. Zij breidde op een soort breimachientje dikke wollen sokken voor visserslui. Ook zette zij nieuwe voeten aan sokken, als de hielen versleten waren.
5. Naast Naastepad had je de kruidenierswinkel van Willem Post, een ver familielid. Hij was getrouwd met een dochter van Maarleveld de schilder, die daar recht tegenover woonde.
6. Op de Afrol zelf had je het kruidenierswinkeltje van Mietje van Rhoon en op de hoek van de Biersloot een winkeltje van Lighthart, de grootvader van de eigenaar van de latere speelgoedzaak op de Westhavenkade. Zijn vrouw dreef dat winkeltje, want hij werkte zelf bij de wijnhandel van Van Toor. Zij verkocht koffie, thee en zeep.
7. In de steeg naast Afrol 32 woonde de familie Dobbelstein. Hij werkte 'aan de bel' als zakkendrager, voor het lossen van schepen in de haven. Als hij werd uitbetaald liep zijn vrouw trots over de Afrol met een grote schaal karbonades. Mijn moeder moest het dan wel doen met 1½ ons spek van 10½ cent voor één maaltijd voor het hele gezin. Zij kocht dat spek bij A. van Tienen, naast de

R. K. Kerk op de Hoogstraat. Moeder bleef hem en later zijn zoon Nolletje (Arnold) als klant trouw tot aan haar dood.

Mijn schooltijd.

In Rotterdam had ik al op een kleuterschool gezeten in de Drievriendenstraat. De lagere school bezocht ik in de Henegouwerlaan. Daar ben ik van de trap gevallen. Ik bezeerde mijn elleboog, die heel moeilijk genas. Terug in Vlaardingen ging ik naar School A aan de Broekweg. Dat was een openbare school, die was gratis. De Christelijke school aan de Hofjesstraat kostte 10 cent per week schoolgeld. Bovenmeester van school A was de heer Visser, die aan de Hofsingel woonde. Er werd veel gezongen in de klas. Overal werd gezongen - radio/TV bestond niet. Onderstaand versje heb ik op deze school geleerd:

Het had één nacht gevoren, maar 't ijs was nog niet goed.

Toch stapte n' aardig ventje, erop met ene voet, met ene voet.

Hij zei: Ik durf het wagen,

Het ijs kan mij wel dragen, Het ijs kan mij wel dragen, o ja o ja.

Hij ging toen aan het stappen en stampte uit alle macht. Maar 't ijs van een paar nachten, bezweek door zulk een kracht, Door zulk een kracht.

Krik krak, het was geen wonder

daar ging hij kopje onder

Daar ging hij kopje onder o wee, o wee.

Help, help, ik moet verdrinken, wie redt mij uit de nood.

Help, help, ik voel mij zinken, wie redt mij van de dood, mij van de dood.

Een boer, die aan kwam rijden

Had met hem medelijden

Had met hem medelijden, och och, och och.

Hij pakte hem bij zijn buisje en redde de kleine gut.

Het water liep met stromen zijn jas en broekspijp uit, zijn broekspijp uit.

En thuis in vaders hoekje,

Daar ging 't op 't natte broekje

Al op het natte broekje, klets klets, klets klets.

In het laatste schooljaar, in de 11e en 12e klas had ik meester Van der Molen. Hij begeleidde de zangles met vioolspel. Meester van der Molen ging later via de Hollandia Melkfabriek naar het Ministerie van Landbouw in Den Haag. Hij was jarenlang de actievoerder tegen het opspuiten van de Broekpolder. Teleurgesteld heeft hij die slag verloren.

Ik kreeg op school drie keer per week een gratis warme maaltijd. Op maandag dikke pap met boter en suiker; op woensdag bruine bonen of erwten met spek en op vrijdag grutten met krenten of rozijnen. In het laatste schooljaar was er een schoolreisje naar de Diergaarde in Rotterdam. Voor arme kinderen was dat gratis. Boven aan de Dayer lag de Vlaardingse boot, die ons naar de Boompjes in Rotterdam voer. Tijdens de bootreis werden uit een grote mand kersen uitgedeeld. Vanaf de Boompjes was het lopen naar de Diergaarde. De meester droeg een verlamde jongen op zijn rug. In de bovenzaal van het

Diergaardegebouw kreeg iedereen 's middags een warme maaltijd met een grote bal gehakt. Op de terugweg naar de boot mochten de sterke jongens om de beurt de lamme jongen dragen: kakke-stoele-meien, dus twee aan twee. Op zondagmorgen werd in dezelfde school Zondagschool gehouden en later voor de grotere kinderen 's middags Bijbelklas. Rijmpje van der Velden leidde die klas. Ze gebruikte bij het zingen een draaiorgeltje. Toen ik 11½ jaar oud was kwam ik van school en dat was het einde van een heerlijke tijd van spelen en leren.

Op naaischool

Toen ik van school kwam werkte mijn moeder bij de familie Van Dusseldorp op het Verploegh Chasséplein (waar nu het bankgebouw is). Moeder mocht van mevrouw haar dochter meebrengen en zodoende werd ik aangesteld als derde meisje. Mijn taak was: kamer-

*Het huis van de familie
Van Dusseldorp
aan het Verploegh
Chasséplein 1.
(Foto: Stadsarchief
Vlaardingen)*

meisje en kindermeisje, de koffietafel klaarmaken enzovoort. Na verloop van tijd mocht ik van mevrouw Van Dusseldorp twee jaar naar de naaischool, gratis en voor niks. Dat was een dagopleiding van juffrouw Maarleveld. De school was op een bovenverdieping van een huis op de Hoogstraat, tussen Afrol en Roomse Kerk, waar nu een Reformwinkel is, tegenover de Bar/Ijssalon. Op de school zaten allemaal gegoede meisjes van de betere stand, zoals Annie Noordhoek, dochter van een kuipersbaas in de 1e Van Leijden Gaelstraat, Bertha Molendijk, dochter van de bakker, Ali in 't Veld, dochter van een groothandelaar in margarine, Jo Hoogerwerf, van een kruidenier en pakhuisbezitter, Nel Arbman, van een kruidenier in het Westnieuwland, Bets en Teuntje Maarleveld, van de rokerij uit de Kuiperstraat en Ko Hollestelle, dochter van de spoorman aan de Haven. Kortom: ik bofte. Eénmaal in de drie maanden ging ik met de rekening naar mevrouw Van Dusseldorp, die alles keurig betaalde. Mevrouw Maarleveld gaf mij cadeautjes en snoep om te tracteren bij mijn verjaardag. Het jaarlijkse uitje werd ook door haar betaald, met nog een zakcentje om te verteren. Zodoende kon ik meedoen met alle andere kinderen zonder dat ze merkten

dat we zo arm waren. Zo gingen we eens op ons jaarlijkse uitje met de trein naar Utrecht, vandaar met een Jan Plezier door de bossen naar een uitspanning voor thee en limonade. Ik mocht in de engelenbak zitten. Terug met de trein en uitgestapt in Vlaardingen-Oost en daar hebben we gegild, want het spookte daar altijd, zoals men zei. Na de twee jaar naaischool mocht ik van mevrouw Van Dusseldorp nog naar de voortgezette opleiding van nog eens negen maanden. Koosje Ret leidde die cursus in het pand van Vogel op de Westhavenplaats. Hier leerde ik super-de-luxe naaien voor rijke lui. Ik heb hier een heerlijke tijd gehad. Er werd ook veel gezongen zoals dit lied, op een feestavondje van de naaischool:

*Dag mevrouw, geef mij uw woord,
Om mij in uw dienst te presenteren.
Daar ik niet lui ben en niet slecht,
'k Loop op geen verkeerde wegen.
Daarom mevrouw, geef mij uw woord
Doe ik uw werk, zoals 't behoort (bis).
'k Kan gerust met de was omgaan,
Spoelen, strijken en ook vouwen.
En als 't werk dan is gedaan
Kunt u mij de kinderen toevertrouwen.
Daarom mevrouw, geef mij uw woord
Doe ik uw werk, zoals 't behoort (bis).*

De naaischool van Batje Maarleveld, met een andere klas dan die van mij. Van links naar rechts, achterste rij: Adri van Dorp, Marie Broek, Metje van Vliet, Marie van Dorp, Lerares Batje Maarleveld, Jo Woensdregt, Teuntje Maarleveld. Voorgond: Klazien Vermeer en Mina Alting. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Uit werken

Na mijn tijd bij Van Dusseldorp kwam ik via een ingewikkelde familierelatie te werken bij Dijkshoorn, de melkhandelaar op de hoek van de Wilhelminastraat en de Willem Beukelszoonstraat. Dijkshoorn was niet zomaar een melkboer, maar hij had een heel bedrijf. Hij verwerkte de melk van vele boeren, zoals van Zonneveld en Dijkshoorn uit de Zouteveen en van Jan de Jong uit de Broekpolder. Hij maakte boter en kaas en leverde melk aan diverse melkboeren en winkels, zoals aan Eigenraam, op de hoek Arnold Hoogvlietstraat en Willem Beukelszoonstraat, Nout aan de Binnensingel bij 'de tunnel' en Poot in de Arnold Hoogvlietstraat.

Nicolaas Dijkshoorn was in 1902 getrouwd met Mensje Klinge. Hun eerste kind was zoon Pieter geboren in 1904. Deze jongen heeft mij zo geplaagd en gesard dat ik daar ben weggegaan. Ik heb daar gewerkt van mijn 15e tot mijn 19e jaar, dagelijks van 7.00 tot 20.00 uur, zaterdags van 7.00 tot 23.00 uur en 's zondagmorgens van 7.00 tot 12.00 uur. Totaal 85 uur per week voor 2 gulden 25 cent, inclusief de maaltijden. Het is nu nauwelijks voor te stellen en dan te bedenken dat ik niet sterk was en tobde met een maagzweer. Melk en pap was er daar gelukkig genoeg voor mij. Vanaf mijn 19e jaar tot aan mijn trouwen in 1919, dus tot mijn 25e jaar, heb ik bij diverse mensen gewerkt. Het was toen oorlogstijd en heel slecht van eten. Doordat het brood werd gebakken van paardenvoer kreeg ik het steeds erger aan mijn maag. Ik werkte op maandag en zaterdag bij melkboer Maarten Broek. Hun dochter Marie Broek ging net als ik elke maandagochtend warm water halen bij waterstoker Heyndijk en na een praatje met Marie kon ik bij Broek komen werken. Dinsdag werkte ik bij mevrouw Ham of bij haar dochter Halkes, beiden wonend in de Nieuwe Kerkstraat, naast de internist dokter Bernhard. Daar werkte ook Mina Prins, die mijn vriendin werd. Ik verdiende daar 75 cent per dag.

Op woensdag werkte ik bij bakker Dessens op de Biersloot. Daar deed ik de was. Op donderdag had ik een vrije dag, maar hielp dan die en gene, zo het uitkwam.

Op vrijdag was ik altijd bij 'de Broks' voor 80 cent per dag. De Broks heette eigenlijk Van der Berg, maar had die bijnaam gekregen omdat hij als kind altijd bij zijn moeder om een brok zeurde. Hij was een huisjesmelker, de hele Transvaalbuurt was van hem, en hij was erg gierig. Bij het middagmaal schepte hij zijn bord zo vol dat hij het niet opkon en dan tegen mij zei: "Vrouw, wil je nog een beetje van me?".

Al deze baantjes heb ik gehad tot een week voor mijn trouwen.

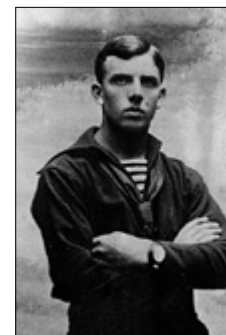
Mijn broer Kees

Mijn broer Kees was geboren in Rotterdam. Hij was een jaar jonger dan ik. Het werd een flinke vent, een braniekraag, net als zijn vader. Hij ging als matroos op de visserij varen en moest in de mobilisatietijd naar de marine. In Oostkapelle moesten ze zware stukken geschut de zeedijk opduwen. Hier vatte hij kou, kwam in het Marinehospitaal te Hellevoetsluis te liggen en overleed aldaar op onze trouwdag, 3 september 1919.

Mijn zuster Marie

Marie was in 1904 in Vlaardingen geboren en was dus negen jaar jonger dan ik. Die haar gekend hebben zeiden dat ze heel knap was, met prachtige ogen, maar ook zij was niet sterk. Ze was verkoopster in een schoenenwinkel op de Hoogstraat. Zij was vriendin met Cor Warnaar, die tegenover Marie op de Afrol woonde. Cor was 'strijkster' - ze had speciale

Kornelis Willem van Dorp (1897-1910).*

krachten, magnetiseur, zouden we nu zeggen, maar ook zij kon niet verhinderen dat Marie TBC kreeg. Eerst heeft ze gekuurd in een tent op het Flardingaveld. Die tent behoorde bij het Hofsingelziekenhuis. Daarna ging Marie kuren in Soest en tenslotte in Zevenaar. Omdat Marie zo ziek was, kreeg moeder, dus ons gezin, een nieuwbouwhuis met een tuin in de Bilderdijkstraat. Marie kreeg een mooi wit geschilderd fris kamertje, maar is toch op 24-jarige leeftijd gestorven. Haar laatste woorden waren: "Ik hoor zo mooie muziek, 'de blauwe Donau'". In de kist leek ze net een beeld met roze bloesem op haar wangen.

Tenslotte bleef alleen mijn jongste broertje Wim over. Hij was 10 jaar jonger dan ik. Hij werd een eerste klas scheepstimmerman en heeft tot haar dood voor zijn moeder gezorgd, die zo veel in haar leven had moeten meemaken.

Adriana Maria van Dorp (1904-1919).*

De Bilderdijkstraat.*

Kornelis van der Velden (1838-1913), gehuwd met Adriana Maria Oostvoorn, op 35-jarige leeftijd. De foto werd vermoedelijk in Engeland gemaakt. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Opa Van der Velden

Opa Van der Velden kwam uit een echt Vlaardings geslacht van scheepmakers. Hij was een uitstekend scheepstimmerman op de 'grote vaart'. Hij maakte een reis van twee jaar naar Indië en bij terugkomst kende zijn eigen dochter haar vader niet meer. Daarna werkte hij op de Vlaardingse scheepswerven. Tijdens het hakken van een mast viel hij en raakte zijn arm uit de kom. Dat is toen niet goed behandeld, werd een open wond, waarschijnlijk tbc en daaraan is hij later overleden.

Ik ben bij opa en oma opgegroeid omdat zij naast ons woonden en mijn moeder altijd uit werken moest. Opo vertelde mij verhalen en leerde mij versjes, zoals:

Versje bij sneeuwval

Vlokken, vlokken niet te tellen

Dart'len tuimlend in het rond,

Vallen langzaam naar beneden op de kille koude grond.

*Versje bij 't naar bed gaan
's Avonds, als we in 't bedje liggen
Komt de goede lieve moe,
en zij kust ons warm en teder
En dekt ons warmpjes toe.*

Toen ik eens huilde van de pijn omdat ik in mijn duim 'fijt' had gekregen, zei opa, die dat huilen door de dunne muur heen kon horen: "Zou Cor nu net zoveel pijn hebben als ik?". Gelukkig waren er ook leukere momenten. Als ik bij opa op zijn knie zat zegde hij het volgende versje op:

"Asse Trijntje?

Nee Barend

Slokkie hebben

Ho paard"

Er zat geen wijs aan dat liedje en dan zei opoe altijd: "Dat is net als: het touw brak los en het varken liep weg". Het versje vraagt wel enige uitleg. Het gaat over de as-ophaler Barend, die aan de caféhoudster Trijntje vraagt of ze nog as heeft. Zij zegt nee en vraagt tegelijk of Barend een borreltje lust. Nou, dat is tegen geen dovemansoren gezegd en dus zegt Barend "Ho paard, even blijven staan".

Opa Van der Velden had veel familieleden in Vlaardingen, die allemaal ingeschakeld en bedacht werden als er wat te doen was of als er wat gekocht moest worden. De familieband

Het onderwijzend personeel van de Christelijke School aan de Hofjesstraat, met in het midden vooraan Meester Van Kampen. In de cirkel: meester Jacob van der Velden, die tevens voorlezer was in de Grote Kerk. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

met de Van der Velden's was heel sterk. Enkele van die Van der Velden's waren: de timmerman Johannes van der Velden, die een timmerwinkel had aan het Westnieuwland en een woonhuis in de Ridderstraat, met daarachter de timmerwinkel. Hij deed voor de huisjes Afrol 30 en 32 alle voorkomende werkzaamheden. Behangen deed hij ook regelmatig. "Ga dit of dat eens halen bij Hannes" werd er dan gezegd en ik rende al naar oom Hannes.

Dan was er Jacob van der Velden, die onderwijzer was aan de Hofjesstraatschool en ook Voorlezer in de Grote Kerk. Hij was getrouwd met Anna Hoogerwerf. Ook was er Alida van der Velden-van der Velden, geboren in 1879, die 1½ jaar na haar huwelijk weduwe is geworden van Kornelis van der Velden, broer van Hannes en Jacob van der Velden. Als weduwe had zij 27 jaar lang een winkeltje op de Biersloot, tegenover zaal Liefde & Vrede. Daarna was zij huishoudster in Haarlem, waar zij in 1931 trouwde met de weduwnaar Johannes Cornelis van Dorp. Ook in haar winkeltje moest ik vaak boodschappen doen. Iedereen hielp iedereen, zo leek het althans in onze familie.

Opoe Oostvoorn

Nog meer dan opa Van der Velden heeft zijn vrouw Adriana Maria Oostvoorn een rol gespeeld in mijn jeugd. De familiebanden bij de Oostvoorn's waren nog sterker dan bij de Van der Velden's. Tenslotte hadden zij door erfenis twee huisjes aan de Afrol geërfd en gezorgd dat mijn moeder daar kon wonen naast haar ouders. Opa en opoe Van der Velden-Oostvoorn woonden voordien tegenover de begraafplaats op het Emaus, het derde huisje vanaf de Tol. Dat huis had een vierkant raam aan de achterzijde, waarbij je over de daken van de Baauwstraten in De Put een mooi uitzicht had op de Schiedamsedijk. Ik was daar vaak en speelde op de begraafplaats met Sientje van der Ende, wiens vader daar doodgraver was.

Adriana Maria oftewel 'Aremiet' Oostvoorn, had als kind op het Fransche Pad gewoond, naast haar buurmeisje Saartje Boer, die later typhus kreeg, kaal werd en daarna een pruik

Adriana Maria Oostvoorn (1838-1925).*

Gezicht vanaf de Schiedamsedijk naar het Emaus. Via het duidelijk zichtbare grote raam aan de achterzijde van het huis rechts, had de familie Van der Velden-Oostvoorn een fraai uitzicht op de dijk. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

De Westhavenplaats tijdens een weekmarkt. Links het café 'Centraal', toen nog, getuige het naambord, 'De Posthoorn' genaamd. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

droeg. Toen Saartje in haar eentje in een Bierslootsteeg kwam te wonen, moest ik, ondanks onze eigen armoe, haar vaak wat te eten brengen. "Brenge dat restje maar even naar Saartje", zei moeder dan.

De grootmoeder van opoe heette Meyns (Meino) den Breems. Drie generaties later mocht ik bij Van Harrewegen en Den Breems, de haringhandelaar, nog gratis 'koppelaars' gaan halen. Dat waren haringen zonder kop, dus onverkoopbaar. Ook de veerschipper op Delft, De Willigen, zat ver weg in de familie. De kachel in ons huis Afrol 32 was van hem afkomstig. In de zomer bestelde opoe boontjes zonder draad bij hem. Die kocht hij dan op de veiling bij Delft. Dat ging per 1.000 stuks in een mooi mandje. Ik ging ze dan thuis bij hem op de Wedde 's avonds ophalen en kreeg dan een peer van de grote perenboom voor zijn huis.

Een zuster van Aremiet was tantje Klaasje, getrouwd met Piet Brons. Deze was zeeman op de 'grote vaart'. Als oom Piet na een lange reis Vlaardingen passeerde werd hij met heel zijn hebben en houden en een vaatje Madeirawijn met een sloep naar de wal geroeid. De hele familie liep dan uit en het was feest in Vlaardingen. Hij bracht ook vijgen en amandelen mee en allerlei souvenirs voor zijn neven en nichten, waaronder mijn moeder.

Een vriendin van opoe Oostvoorn was Mietje Buddenboom (Buddenböhmer), getrouwd met Leen van den Berg. Ze woonden in Rotterdam en hielden kostgangers. Ze waren Rooms Katholiek en Mietje hielp Aremiet met naai- en verstellwerk. Ik mocht dan wel eens mee, want we mochten ook blijven eten: witte bonen met zure saus. De kolen lagen daar los gestort rondom de kachel in de woonkamer en ze hadden een grammofoon met grote hoorn. De deur was nooit op slot, maar oom Leen had een pistool onder het bed. Dat uitje naar Rotterdam moet wel heel veel indruk op mij hebben gemaakt, want ik zie het nog zo voor me.

Opa Van Dorp

Opa Dirk van Dorp was geboren in 1834 en trouwde in 1863 met opoe Kornelia Valkenier. Zij was geboren in 1837 en overleed in 1902. Ik was toen bijna zes jaar en het enige wat ik van haar weet is dat ze boven café 'Centraal' tegenover de Visbank aan de Westhavenplaats woonde. Ik heb daar voor het raam op haar schoot naar de paardenmarkt gekeken. Later heb ik gehoord dat zij nooit in het café beneden kwam. Ze was heel netjes, wijs en muzikaal, maar helaas ook erg doof.

Opa Dirk was politieagent geweest. Toen hij op een keer een op hol geslagen paard greep, kreeg hij een trap en daar hield hij een mank been aan over. Door de politie is

hij toen aan café 'Centraal' geholpen. Dat was trouwens ook het café van 'de bel', Hier werden losse arbeiders aangenomen voor het lossen van een schip of voor een ander bepaald karwei. Deze arbeiders werden opgeroepen door het luiden van de speciale bel van de zakkendragers, die achterop de Visbank stond. Vandaar het begrip 'de bel'.

Opa Van Dorp was geen goede café-baas. Hij gaf arme mensen kolen en de zakkendragers dronken op de pof, maar som-

migen betaalden nooit. De zaak werd verkocht en hij en zijn vrouw zijn stil gaan leven in de Joubertstraat. Na het overlijden van opoe was hij 's zomers bij zijn dochter in Vlissingen en 's winters bij zijn schoondochter in de Pieter Karel Drossaartstraat in Vlaardingen. Hij stierf in 1910 in de groentenzaak van Ary Eigenraam op de Dayer. Daar was hij kind aan huis en daar kreeg hij ook de beroerte die hem noodlottig werd. Ik was toen 14 jaar. Ary Eigenraam had een mooie groenten en fruitzaak op de Dayer. Het was een zoete inval, iedereen was welkom, altijd hadden ze in het grote bovenhuis wel een nicht of neef te logeren. Opa Dirk was in de winter daar dagelijks te vinden. Ook Diederika Cornelia van Dorp, zus van mijn vader, kwam daar veel. Daar ontmoette zij Koos de Lege, dekknecht bij zijn vader aan boord van een beurtvaartschip, die altijd als hij met zijn schip in Vlaardingen was, inkopen deed bij Ary Eigenraam. Zij zijn getrouwd in 1898 en in Vlissingen gaan wonen. Hij kreeg later een hele goede baan bij Stoomvaart Maatschappij Zeeland. Opa en opoe Van Dorp hadden vijf kinderen, waaronder dus mijn vader, Willem Cornelis. Verder nog een zoon Johannes Cornelis, van de firma J.C. van Dorp en Zonen, met een kuiperij, een haringhandel, rederij en rokerij, gevestigd aan de Vetteoordskade. En er waren drie dochters, namelijk Arendina Wilhelmina, getrouwd met Joost Raap, Wilhelmina Cornelia, getrouwd met Coenraad Dijkshoorn en Diederika Cornelia, getrouwd met Jacobus de Lege.

Hoewel ik opa en oma niet goed gekend heb, had ik een geweldige sterke band met deze tak van de familie. Vier ooms en tantes en heel veel neven en nichten en nog meer achterneven en nichten. Maar om daarover te vertellen zou in dit verhaal te ver voeren.

Mijn vriendinnen en uitstapjes

De zondag was de enige vrije dag in de week. Na de kerkgang verplicht alle familieleden langs. Overal kreeg ik een brok of een koekje, dat ik in mijn rok bewaarde. Op zondagmiddag ging ik wandelen met mijn vriendin Cathrien Bovenberg. Haar man had een tuinderij in de Babberspolder, maar hoe hij ook zwoegde, in de crisisjaren is hij failliet gegaan. Een krop sla bracht 1 cent op. Velen zijn toen geëmigreerd naar Canada, USA en Argentinië. Cathrien is na haar trouwen naar Argentinië gegaan. Achteraf geen goede keus. Ze hebben het heel hun leven moeilijk gehad. Ik ben altijd met haar blijven corresponderen, maar zij is nooit terug in Holland geweest en is in Argentinië gestorven. Later heeft mijn zoon Bas nog met haar dochter Jannie gecorrespondeerd.

Een vaste wandeling in die tijd was 'de Parallelweg rond'. Dat was dus de Parallelweg heen en de Maassluisdijk terug. Op zekere dag kwamen wij Jans Gardeniers tegen, die later getrouwd is met Piet Klop. Deze had een timmerwinkel aan de oostzijde van de

Politiecommissaris Bruyninck met zijn drie agenten. Geheel rechts Dirk van Dorp. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Kortedijk. Hij haalde huur op voor een woningbouwvereniging en deed onderhoudswerk aan de huizen van die vereniging. Jans en Piet woonden boven de zaak. Hij hield duiven en kanaries en was een verwoed hengelaar. Jans Gardeniers was ook vriendin met Pietje Wapenaar, maar die ging 's zondagsmiddags om vijf uur weer naar de kerk. En zo werden wij vier hechte vriendinnen. Toen we eens op een stille zondagavond op de Hogelaan op een bankje zaten hoorden we de kanonnen in Vlaanderen, de 'dikke Bertha's', bulderen, want het was inmiddels 1914 geworden en dus was de eerste Wereldoorlog uitgebroken. De meiden aten 's avonds om de beurt bij elkaar en in de winter gingen we ook wel 's middags naar de Mormonenkerk op de hoek van de Hoogstraat en de Havenstraat. Ons jaarlijks uitje was naar Oostvoorne op Hemelvaartsdag of Tweede Pinksterdag. We gingen dan met de Brielseboot helemaal tot de monding van de Brielse Maas. Met harde wind kon het daar wel eens flink tekeer gaan en zo werden we wel eens misselijk. Het kan ook wel aan het eten gelegen hebben, want we namen een zak met gebakken aardappelen mee omdat het brood helemaal niet te eten was. In die tijd kreeg ik een maagzweer. Ondanks alles hebben we in Oostvoorne veel plezier gehad. In de speeltuin en van de duinen afhollen of afrollen, daar konden we de rest van het jaar op teren. Jans Gardeniers is tot haar dood een goede vriendin van mij gebleven.

Verkering

In 1913 was het feest in Vlaardingen. Het was toen "100 jaar geleden dat Prins Willem op het strand verscheen". Het Onafhankelijkheidsfeest dus. Ik was net met mijn vriendinnen,

Erepoort en versiering van de Afrol bij de Hoogstraat, 1913. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Jansje Gardeniers en Pietje Wapenaar en vele anderen in een kring aan het dansen op het Verploegh Chasséplein, toen allerlei jongens zich erbij voegden en de kring steeds groter werd. Kor van Heere was daar ook bij en sprak mij aan. In Vlaardinger-Ambacht werd pas veertien dagen later het Onafhankelijkheidsfeest gevierd. Hier ontmoette ik Gerrit Don. Daarna haalde hij mij nog wel eens op na mijn werk bij Dijkshoorn de melkhandel. Maar ik moest toch niets van hem hebben. Don had een sigarenwinkeltje op de Schiedamseweg. In april 1914 stond ik bij Van Heyst, de goudwinkel op de Hoogstraat, voor de etalage te kijken toen Kor van Heere langs liep en zei: "Je bent zeker gauw jarig?". "Hoezo?"

zei ik. "Nou dat je wat uit staat te zoeken". "Dat heb je goed geraden", zei ik op mijn beurt. En zo raakte ik bevriend met Cornelis van Heere, geboren in Vlaardingen op 22 oktober 1895. Het was mobilisatietijd en kort na de kennismaking werd hij opgeroepen voor de Marine. Hij moest opkomen in Den Helder, dan Westkapelle, Amsterdam en weer den Helder en tenslotte op het wachtschip te Hellevoetsluis. Ik heb hem daar twee tot driemaal bezocht. Daar tussendoor kreeg hij twee keer drie maanden werkverlof. De eerste keer omdat er spoedwerk was bij scheepsreparatie op de werf 'De Haas' in Maassluis en de tweede

Mobilisatie 1914/1915 in den Helder. In de cirkel: Kornelis van Heere (1895-1962).*

keer voor nieuwbouw op de werf van Van Dam in Vlaardingen. Hij was een goede houten scheepmaker en ging in 1918 na het afzwaaien bij de marine werken op de Schiedamse scheepswerf 'De Nieuwe Waterweg'.

Tenslotte

Wij trouwden te Vlaardingen op 3 september 1919, op de dag dat mijn broer Kees in Hellevoetsluis stierf. Het overlijdenstelegram is opgehouden tot na de huwelijksvoltrekking. Mijn moeder reisde meteen daarna met de boot naar Hellevoetsluis en het feest werd afgelast. Na ons trouwen woonden wij 1½ jaar op de Havendijk in Schiedam, dicht bij het werk van Kor, maar op 1 januari 1921 konden wij huismeester worden van de Christelijke Bibliotheek op de Schiedamseweg te Vlaardingen. Gratis wonen boven de bibliotheek, gratis gas, licht, kolen en water. Ik hield de zaak schoon en 'Pa' bleef gewoon scheepmaker. Na twee jaar verhuisde de Leeszaal naar de Oosthavenkade, omdat de eigenaar van het pand aan de Schiedamseweg, de heer Van der Burg, er zelf wilde gaan wonen. Wij gingen wonen in de Callenburgstraat 90 en moeder kon werkster worden in de bibliotheek, Oosthavenkade 37. Zij werkte daar dagelijks van 7.00 tot 9.00 uur, tot de uitleendames kwamen, van 1922 tot 1937, haar 65e jaar. Bij haar afscheid kreeg zij toen een mooi laag stoeltje cadeau.

In 1926 overleed opoe Oostvoorn en werden de huisjes Afrol 30 en 32 verkocht aan mevrouw De Jonge. Moeder verhuisde naar een nieuw huis in de Bilderdijkstraat no. 5, waar haar dochter Marie is overleden. Zuster Brand en dokter Kousemaker hadden voor deze nieuwe woning gezorgd. Moeder heeft af en toe haar zieke kinderen in de sanatoria bezocht, maar is heel haar leven slechts één keer echt uit geweest. Zij mocht met haar werkgever, de heer Van Peski, een lang weekend mee naar zijn zomerverblijf in Ellecom. Zij hoefde daar niet te werken. De heer Van Peski woonde in een dubbel pand aan de Binnen-

Van links naar rechts: Jansje Gardeniers en Piet Klop, Cornelia Wilhelmina van Dorp en Kornelis van Heere.*

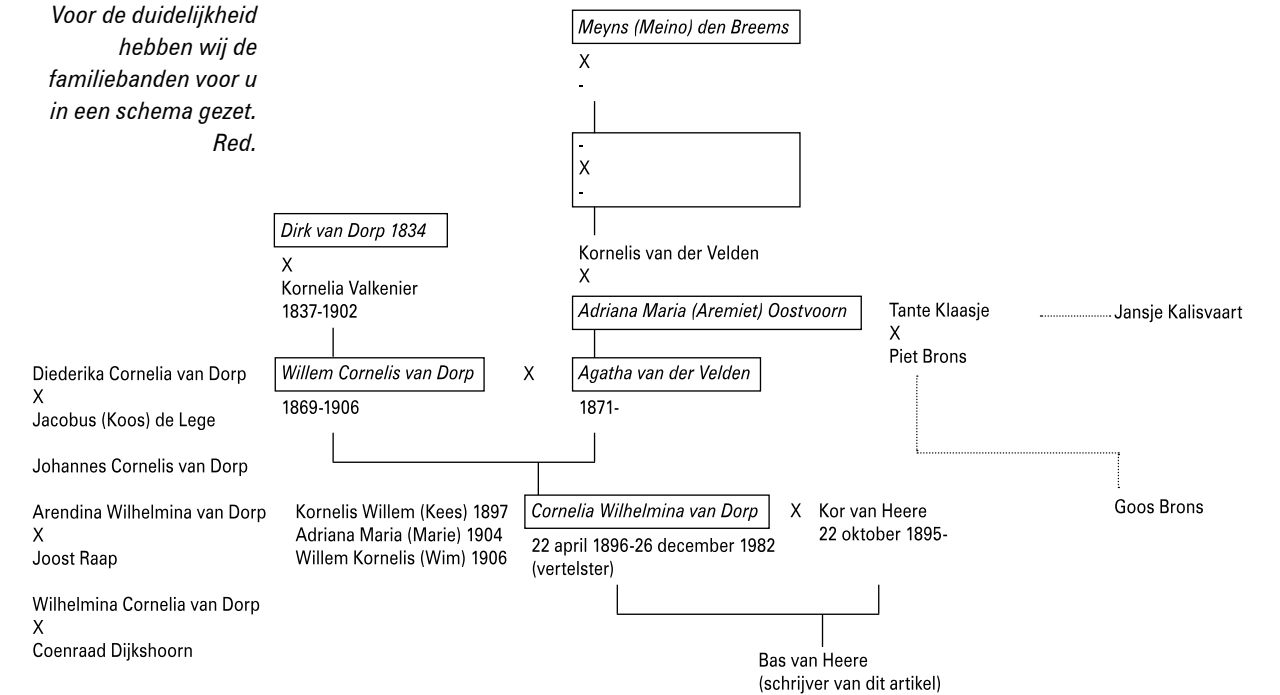

singel, waar later de familie Hollemans kwam wonen, naast de Muziekschool. Zelf gingen wij wat vaker uit. Zo gingen we eens op bezoek bij zus Marie in het sanatorium in Zevenaar, daar hebben we nog met één been in Duitsland gestaan. In onze verlovingstijd gingen we eens op bezoek bij een zus van Kor van Heere die kurde in het Zeehospitium in Katwijk aan Zee. Daarna was er nog even tijd voor een foto aan het strand. Ook zijn we naar de begrafenis van Prins Hendrik in Delft geweest. Dat ging met de motorschuit vanaf de Delftseveer naar Delft. Vanaf de schuit konden wij de stoet zien.

Nu stop ik met mijn verhaal. Ik kan wel blijven vertellen, maar ik zet er nu een punt achter.

Naschrift Redactie: De foto's gemerkt met * komen uit de privé-collectie van de auteur, alle overige foto's uit het Stadsarchief Vlaardingen.

Voor de duidelijkheid hebben wij de familiebanden voor u in een schema gezet. Red.

Ledenactiviteiten

Na de geslaagde voorjaars-excursie naar Amersfoort (waarbij de deelnemers zich vooral de vaartocht en het uitermate onderhoudende bezoek aan het oude Mannenhuis zullen blijven herinneren) staan we weer aan het begin van een nieuw seizoen.

Allereerst wat 'zomerse' activiteiten, voordat we weer aan het winterseizoen gaan beginnen. En dan noemen we b.v. de stadswandelingen, die de gidsen van het ServiceTeam VVV Vlaardingen weer door het oude centrum organiseren. U kunt meewandelen op zondagmiddag 28 augustus (14.00 uur) en op vrijdagavond 30 september (19.15 uur). De start is bij het oude Stadhuis op de markt en de wandeling duurt circa anderhalf uur. Halverwege is er gelegenheid tot het gebruiken van een consumptie, waarbij Eva Timmermans ook nog enkele Vlaardingse sagen/legenden vertelt, en aan het einde is er nog gelegenheid tot het beklimmen van de toren van de Grote Kerk. Deelname bedraagt slechts € 2 per deelnemer, en aanmelden is niet nodig: gewoon op tijd aanwezig zijn.

Een soortgelijke wandeling organiseert hetzelfde ServiceTeam op zondagmiddag 4 september door de wijk Vlaardinger-Ambacht. Vertrek is dan om half vier vanaf het Streekmuseum van Jan Anderson (dat die zondag vanaf twee uur al –gratis– geopend is) en de bijdrage bedraagt hier € 1,50.

Over al deze – en nog veel meer- activiteiten kunt u ook alles horen in het speciale historische programma 'Oud-Vlaardingen', dat presentatoren Max Thurmer en Cora Laan, en redacteur Arie Ouwendijk elke zaterdagmorgen van 10.00 – 11.00 uur uitzenden op Omroep Vlaardingen (aan het einde van de FM-afstem-schaal!), en dat wordt herhaald op de zondagmiddag om 12.00 uur en op de dinsdagavond om 9.00 uur.

Op zaterdag 10 september is het dan weer de traditionele Open Monumentendag in Vlaardingen, waarbij dit jaar 'Religie' het speciale thema is. U vindt alles over het programma elders in dit Tijd-Schrift! Alle activiteiten zijn gratis en in de kerken valt de activiteit bovendien nog eens samen met de landelijke orgeldag.

En voordat we dan aan onze HVV-winteractiviteiten beginnen, vermeld ik bovendien nog dat op maandag 12 september weer de inmiddels beroemde cyclus 'Ken uw Stad' begint. Deze serie bijeenkomsten (op maandagmiddag of maandagavond) duurt tot half december en staat in het teken van de Vlaardingse geschiedenis en de musea. Wanneer u niet te lang wacht, kunt u nog mee! Vraag snel nadere informatie aan bij de coordinator van de cyclus: Arie Ouwendijk, op werkdagen in z'n copyshop naast de molen van 10 – 17.30, of telefonisch 435 3322 (thuis 434 2474). De kosten zullen u vast meevallen: voor € 42,50 gaat u 14 weken lang op pad en krijgt u nog diverse extra's op de koop toe!!!

En ten slotte zijn er deze zomer grootscheepse opgravingen gaande op het terrein van De Vergulde Hand, langs de spoorlijn. In september wordt er nog een (3^e) Open Dag gehouden: houdt daarvoor de krant of genoemd radioprogramma 'Oud-Vlaardingen' in de gaten!

Op zaterdag 24 september is dan weer de najaars-excursie gepland. Dit keer naar Hoek van Holland, waar we om 10.30 uur al een 2 uur durende rondleiding krijgen door het Fort aan den Hoek van Holland. De kosten voor deelname bedragen slechts € 3 p.p. (s.v.p. nu overmaken op giro 750 978 t.n.v. Penningmeester Hist.Ver. te Vlaardingen), waarvoor u nog een kop koffie met cake van ons terugkrijgt! De entreekosten voor de te bezoeken musea betaalt ieder zelf ter plekke en natuurlijk komt daarbij een kleine bijdrage voor uw chauffeur wanneer u met iemand meerijs. We verzamelen rond tien uur in Hoek van Holland – de juiste plek geef ik t.z.t. aan de chauffeurs door. Opgave uiterlijk 10 september, en gelijktijdig met het overmaken dient u zich ook nog even telefonisch aan te melden bij Arie Ouwendijk, op werkdagen op tel. 435 3322. Hij neemt dan ook een aantal gegevens op (hoe reist u – kunt u meerijsers hebben – wat is uw telefoonnummer voor nadere afspraken etc.). Op die datum bekijken we of er voldoende deelnemers zijn en besluiten we of de tocht door kan gaan of niet.

In ons vorige Tijd-Schrift vermeldden we reeds de data van onze lezingen-avonden in het najaar. Allereerst dinsdagavond 25 oktober. Op die avond zal Max Thurmer een inleiding met veel plaatjes verzorgen over de Vlaardingse straatnamen. En dan natuurlijk niet over al die bloemen-, bomen- en andere voor de hand liggende namen, maar vooral over de namen die een historische achtergrond hebben, om er eens eentje te noemen: de Dayer, bijvoorbeeld.

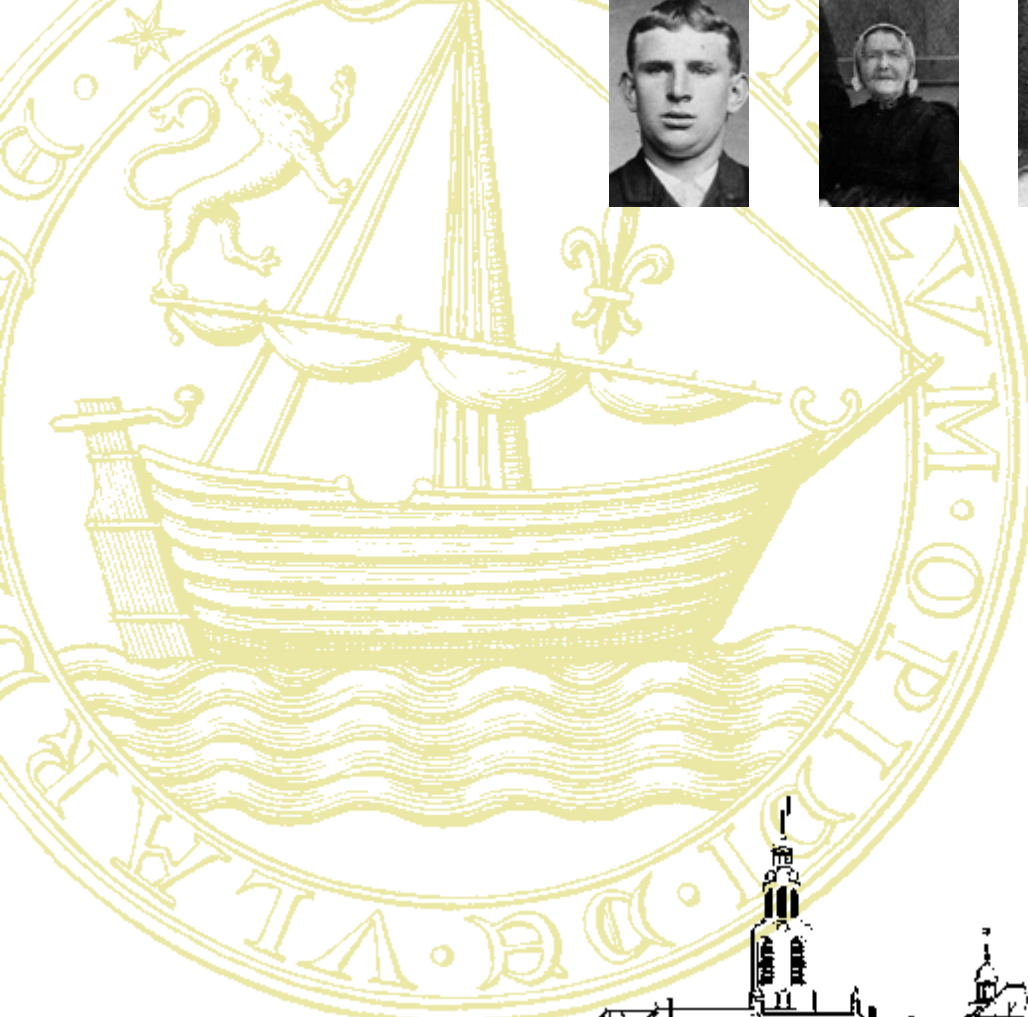
Max heeft in de afgelopen jaren een groot aantal gegevens verzameld en zal er u graag en enthousiast over vertellen in Zaal De Deel aan de Baarnhoeve (nabij de Winkelhoeve) in de Holy-wijk. De aanvang is 20.00 uur en de zaal is vanaf 19.45 uur geopend. U kunt parkeren op het terrein bij Lidl en de bushalte is aan de Utrechtlaan.

Op dinsdagavond 22 november houden we een bijzondere avond. Ter gelegenheid van het uitkomen van het 'standaard-werk' over de Grote Kerk (waaraan nu –met onderbrekingen– zo'n tien jaar gewerkt is) zullen we aan alle facetten van dit 'grootste monument van Vlaardingen' (dat overigens bestaat uit een groot aantal kleinere monumentjes!) een thema-avond wijden. Enkele auteurs van het boek hebben inmiddels hun medewerking toegezegd en ook de Grote Kerk is ons om niet beschikbaar gesteld (en hoewel we eigenlijk nooit met entree-geld werken zou het een prima geste zijn wanneer u die avond minimaal € 1 zou willen doneren voor het onderhoud van de kerk!). De aanvang is 20.00 uur en de kerk gaat open tegen kwart voor acht. We schatten dat de avond dan tussen tien en half elf beëindigd zal worden.

Dan hebben we voor u alvast de data van de lezingen-avonden in het komende seizoen, opdat u die al vast kunt zetten: het zijn de dinsdagen 24 januari, 21 februari, 21 of 28 maart en 25 april. De voorjaars-(bus-)excursie plannen we op zaterdag 24 juni, dit keer naar Alkmaar. In het volgende nummer van Tijd-Schrift treft u nadere informatie aan.

Tot zover weer onze informatie voor het komende halfjaar.

Namens de werkgroep Ledenactiviteiten,
Arie Ouwendijk

***Historische
Vereniging
Vlaardingen***

internet: www.histervlaardingen.nl
e-mail: info@histervlaardingen.nl